

אָמַר רַבִּי חֲזִי, מִיּוֹם שֶׁעָבַר אָדָם עַל מִצְוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁבָּא נַח וְהִקְרִיב קָרְבָן וְהִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא הִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם וְלֹא יָצָא הָאָרֶץ מִזְהַמַּת הַנְּחֹשׁ, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי וְנִאֶחְזוּ בְּעֵץ הַחַיִּים, וְאָז הִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם.

וְאֶלְמַלְאָ שְׁחֹרוּ יִשְׂרָאֵל וְחֻטְאוֹ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הָיוּ מֵתִים לְעוֹלָמִים, שֶׁהָרִי נִפְסְקָה מֵהֶם וְהִמַּת הַנְּחֹשׁ. כִּיּוֹן שֶׁחֻטְאוֹ, אִזּוּ נִשְׁבְּרוּ אוֹתָם הַלְּוֹחוֹת הַרְאִשׁוֹנִים שֶׁהִיָּתָה בָּהֶם חֲרוּת שֶׁל הַכֶּלֶל, הַחֲרוּת מֵאוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ שֶׁהוּא קֶץ כָּל בֶּשֶׂר. וְכִשְׁקָמוּ הַלְּוִיִּם לְהַרְגַּת הָרֶג, אִזּוּ הִתְעוֹרֵר הַנְּחֹשׁ הָרַע וְהָיָה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם, וְלֹא יָכֹל לְשַׁלֵּט בָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מְזֻדְרָוּיִם כָּלֵם בַּחֲגוּרוֹת מְזֻנּוֹת, וְלֹא יָכֹל הַנְּחֹשׁ לְשַׁלֵּט בָּהֶם. וְכִיּוֹן שֶׁאָמַר לְמֹשֶׁה (שְׁמוֹת ל) וְעַתָּה הוֹרֵד עֲדֶיךָ מֵעֲלֵיךָ, נִתְּנָה רְשׁוּת לְנַחֵשׁ הַזֶּה לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם

בִּיא רְאָה מַה כְּתוּב (שם), וְיִתְנַצְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדֵימָה מֵהַר חֲרִב. וְיִתְנַצְלוּ? וְיִנְצְלוּ צָרִיךְ לֵהִיּוֹת! אֲלֵא וְיִתְנַצְלוּ עַל יְדֵי הָאֲחֵר, מִשּׁוּם שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְנַחֵשׁ לְשַׁלֵּט. אֶת עֲדֵימָה מֵהַר חֲרִב, שֶׁקָּבְלוּ מֵהַר חֲרִב כִּשְׁנִיתָה תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, נַח שֶׁהָיָה צָדִיק, לְמַה לֹּא הָיָה מְבַטֵּל מוֹת מִהָעוֹלָם? אֲלֵא מִשּׁוּם שֶׁעָדִין לֹא הִסְתַּלְּקָה הַזְּהֻמָּה מִן הָעוֹלָם. וְעוֹד, שֶׁהֵם לֹא הֶאֱמִינוּ בַּקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֹלֵם אֲחֻזִּים בְּעֵלִים שֶׁל הָאֵילָן לְמִטָּה וּמִתְלַבְּשִׁים בְּרוּחַ טְמֵאָה. וְעוֹד הוֹסִיפוּ אַחֵר

אָמַר רַבִּי חֲזִי, בְּמִסְכְּנוֹתָא הָיָה עֲלֵמָא מִיּוֹמָא דְעָבַר אָדָם עַל פְּקוּדֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּאֶתָּא נַח וְקָרִיב קָרְבָן וְאִתְיַשֵּׁב עֲלֵמָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לֹא אִתְיַשֵּׁב עֲלֵמָא וְלֹא נִפְקָא אֶרְעָא מִזְהַמַּת דְּנַחֵשׁ עַד דְּקִיַּיְמוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְסִינַי וְאִתְאַחֲדוּ בְּאֵילָנָא דְחִי כְדִין אִתְיַשֵּׁב עֲלֵמָא.

וְאֶלְמַלְא דְהִדְרוּ יִשְׂרָאֵל וְחֻטְבוּ קָמִיהַ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא הָיוּ מֵתִין לְעֲלָמִין.

דְּהָא אִתְפַּסֵּק מִנֵּיהּ זוֹהֵמָא דְנַחֵשׁ. כִּיּוֹן דְּחֻבּוּ כְדִין אִתְבְּרוּ אֲנוּן לִוְחֵי קְדָמָי, דְּהוּוּ בְּהוּ חִירוּ דְכֻלָּא. חִירוּ דְהוּוּ נַחֵשׁ דְּאִיהוּ קֶץ כָּל בֶּשֶׂר. וְכַד קָמוּ לִיּוֹאֵי לְקַטְלָא קְטָלָא, כְּדִין אִתְעַר חוּיָא בִישָׂא וְהוּוּ אֲזִיל קְמִייהוּ וְלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָא בְּהוּ, בְּגִין דְּהוּוּ יִשְׂרָאֵל מְזֻדְרָזִין כְּלָהוּ בְּחִגְרֵי מְזֻינָן וְלֹא יָכִיל הוּוּ נַחֵשׁ לְשַׁלְטָא בְּהוּ. וְכִיּוֹן דְּאָמַר לְמֹשֶׁה (שְׁמוֹת ל) וְעַתָּה הוֹרֵד עֲדֶיךָ מֵעֲלֵיךָ, אִתְיַהִיב רְשׁוּ לְהָאֵי נַחֵשׁ לְשַׁלְטָא עֲלֵיהוּ.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתוּב, (שְׁמוֹת ל) וְיִתְנַצְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדֵימָה מֵהַר חֲרִב. וְיִתְנַצְלוּ וְיִנְצְלוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֲלֵא וְיִתְנַצְלוּ עַל יְדֵי דְאִתְרָא בְּגִין דְּאִתְיַהִיב רְשׁוּ לְנַחֵשׁ לְשַׁלְטָא. אֶת עֲדֵימָה מֵהַר חֲרִב דְּקָבְלוּ מִטוֹרָא דְחֲרִיב כַּד אִתְיַהִיב אוּרֵייתָא לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, נַח דְּהוּוּ צָדִיק אֲמָאי לֹא הָיָה בְּטִיל מוֹתָא מֵעֲלָמָא. אֲלֵא בְּגִין דְּעַד לֹא סָלְקַת זוֹהֵמָא מֵעֲלָמָא. וְעוֹד דְּאֲנוּן לֹא הָיוּ מְהִימְנִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכֻלְהוּ אֲחִידָן בְּטַרְפֵּי אֵילָנָא לְתַתָּא

כַּד לְחֻטָּא וְלִלְכַת אַחֵר יֵצֵר הָרַע כְּבָרָא שׁוֹנָה. וְהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה,

אותה הקדוש ברוך הוא לארץ, ועוד שהוא משך אותו בעולם אחר כף, שפתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה, והרי נתבאר.

עד שהיו הולכים, ראו יהודי אחד שהיה בא. אמר רבי יוסי, האיש הזה הוא יהודי ונראה. כשהגיע אליהם, שאלו אותו. אמר להם, אני שליח מצוה, שהרי אנו גרים בכפר ראמין, והגיע זמן החג, ואנו צריכים לולב עם המינים שלו עמו, ואני הולך לקטף אותם למצוה. הלכו פאחד. אמר להם אותו יהודי, ארבעת מיני הלולב הללו שבכלם באים לרצות בעד העולם [נ"א על המים], שמעתם למה אנו צריכים אותם בחג? אמר לו, כבר העירו בזה החכמים, אבל אם דבר חדש הוא תחת ידך - אמר אותה.

אמר להם, ודאי אותו מקום שאנו גרים בו הוא קטן, וכלם עוסקים בתורה, ויש עלינו תלמיד חכם ושמו רבי יצחק בר יוסי מחוזאה, ובכל יום ויום אומר לנו דברי תורה חדשים, ואמר שהרי בחג זמן הוא לשלט. [ישראל שולטים באותו זמן ולוקחים לולב שמראה שאנו נצחנו על כל אותם שנקראים המון העם ולשלט עליהם] [אוי עבר על נפשנו המון הודונים ברוך ה' שלא נתנו סוף לשניהם. וכי יש שנים למום? אלא] [שכל אותם גדולים] אותם שאר העמים. אותם ממנים גדולים על שאר העמים עכו"ם, ומתברכים מצדם של ישראל, וקוראים להם מים הזידונים, כמו שנאמר (תהלים קכד) המים הזידונים.

ובשביע לשלט עליהם באנו בסוד

ומתלבשן ברוח מסאבא. ותו לבתר אוספו למחטי ולמהך בתר יצר הרע כד בקדמיתא. ואורייתא קדישא דאיהי אילנא דחיי אפתי לא נחית לה קדשא ברוך הוא בארעא. ותו דאיהו אמשיך ליה בעלמא לבתר דכתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה והא אתמר.

עד דהוו אזלי, חמו חד יודאי דהוה אתי. אמר רבי יוסי האי בר נש יודאי איהו ואתחזי. כד מטא גבייהו שאילו ליה. אמר לון שליחא דמצוה אנא. דהא אנן דיירי בכפר דראמין, ומטי זמנא דחג, ואנן צריכין לולב וזינין דעמיה, ואנא אזיל לקטעא לון למצוה. אזלו פחדא. אמר להו ההוא יודאי הני ארבע מינין דלולב דבכלהו אתאן לרצויי עלמא [נ"א על מ"א] שמעתון אמאי אנן צריכין לון בחג. אמר ליה כבר אתערו בהו חכרייא. אבל אי מלה חדתא איהו תחות ידך אימא לה.

אמר לון ודאי ההוא אתר דאנן דיירי ביה הוא זעיר וכלהו עסקי באורייתא. ואית עלן צורבא מרבנן רבי יצחק בר יוסי מחוזאה שמייה. ובכל יומא ויומא אמר לן מלין חדתינ באורייתא. ואמר דהא בחג זמנא הוא לשלטאה. (ישראל שליטין ביהווא זמנא, ונקיטנא לולב דמתחו דאנו נציתנא עליהו על כל אנון דאקרונ המון העם ולשלטאה עליהו) [אוי עבר על נפשנו המון הודונים ברוך ה' שלא נתנו סוף לשניהם. וכי אית שנים למום, אלא] [כ"א דכל אנון רברבין] אנון שאר עמין. אנון רברבין ממנן על שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות ומתברכאן מסטרייהו דישראל וקרנין לון מים הזידונים. כמה דאת אמר, (תהלים קכד) המים הזידונים. ובגין לשלטאה עליהו אתינא ברזא דשמא קדישא באנון ארבע מינין